

DAGENS FRÅGOR

Vet regeringen vad den gör — exemplet AP-fonderna

Nu har förslaget till Nya AP-fonderna presenterats. I samband därmed sa biträdande finansminister Erik Åsbrink att placeringarna på börsen ökar avkastningen på pensionskapitalet, och säkrar pensionerna.

Så här säger Affärsvärlden om detta: "Det är ren lögn när regeringen säger att AP-fondernas aktieköp kan förbättra ekonomin för varje löntagare med tusentals kronor. Påståendet är stolligt".

Det här är nog första gången som Affärsvärlden, mycket trovärdigt och opolitiskt, påstår att en svensk regering ljuger. Det är otroligt starka ord, som borde få varje regeringsledamot att fråga sig: Vad håller vi på med?

De nybildade AP-fonderna tar över löntagarfondernas uppgifter med råge. Hela 60 % av AP-fondernas medel skall kunna placeras i aktier. Det blir drygt 260 miljarder — räknat på dagens AP-fonder. Detta kan jämföras med löntagarfondernas 20 miljarder, en dryg tiodubbling. Därtill kommer att AP-fonderna växer i storlek med ytterligare några 100-tals miljarder kronor under 90-talet utan några nya politiska beslut.

Men fonderna skall inte ha några näringspolitiska uppgifter, säger Erik Åsbrink. Avkastningen skall vara allena-rådande. I samma veva säger dock regeringen att AP-fondskapitalet skall vara en form av "nationellt kapital", som skall bevara Sverige svenskt.

Vad gör fonderna om man får ett fett bud från en seriös utländsk investerare? Slår man vakt om det nationella kapitalet

och säger nej, eller bortser man ifrån den nationella aspekten och säger ja?

Om fonder säger nej drabbar detta resten av ägarna negativt. Skall dessa då lösas ut av AP-fonderna? Enligt den föreslagna begränsningsregeln på 25 % för fonderna i ett enskilt företag går inte detta. Men det är lätt att höja ribban.

Inte undra på att Tom Wachtmeister — i SvD — slår tillbaka, och det utomordentligt hårt. Han vill inte alls veta av politiskt kapital, men väl att AP-fondspengarna privatiseras.

Är det inte snart dags att det socialdemokratiska partiet tar sig en närmare titt på socialismens och kollektivismens oförmåga? Åskådningsexempel finns ju inte långt härifrån. Men kanske är det så att socialister vill socialisera, hur dumt det än visar sig vara? Då får svenska folket göra rent hus med de socialistiska partierna i stället.

Göran Persson rustar ner

Många har blivit imponerade av Göran Persson. Det händer mycket omkring honom och även heta potatisar plockas upp ur kastrullen. Frågan är dock om det inte går väl fort ibland. Handlingskraft i all ära men den skall helst inte vara missriktad. Det är dessvärre det minsta man kan säga om det nya förslaget till gymnasieskola.

Förslaget är kanske det bästa beviset hittills på att Göran Persson som skolminister står för de gamla dåliga idéer som alltför länge styrts socialdemokratisk skolpolitik. Likriktningen har varit den viktigaste principen. Kombinerad med en

nedlåtande attityd till praktisk utbildning har den fått mycket allvarliga konsekvenser. Ingen grupp har kunnat känna sig riktigt hemma i den socialdemokratiska skolan.

Verklig valfrihet och högre kvalitet har stoppats av kravet på likriktning. En lärlingsutbildning enligt kontinental modell har inte kunnat utvecklas p g av den olyckliga fixeringen vid byggnader snarare än innehåll. Målet att alla elever även i gymnasiet skall samlas under samma tak har gett oss en dyr yrkesutbildning som trots det ändå inte kan hålla önskvärd kvalitet.

Det nya förslaget går vidare i samma spår. Alla elever i gymnasieskolan skall, oavsett om de själva vill det eller inte, få högskolekompetens. De teoretiska linjerna skall likriktas, det första året blir i huvudsak gemensamt för alla. Yrkeslinjerna blir färre och samtliga tre år långa. Någon hänsyn till hur lång tids studier en viss yrkesutbildning kräver tas inte i förslaget. För skolministern är huvudmålet tre års studier för alla — inte högre kvalitet, större valfrihet eller ett effektivare utbildningssystem.

För att betala det tredje året på yrkeslinjerna skärs resurserna för de teoretiska utbildningarna ned. För vissa ämnen innebär detta stora minskningar av antalet lektioner. Upp till 30 % av tiden kan gå förlorad för ämnen som svenska, språk, historia och matematik.

Så möter socialdemokratin framtidens Europa — en radikal nedskärning av den teoretiska utbildningen kombineras med ytterligare likriktning av gymnasieskolan. På socialdemokratiens hemmaplan, i Nicaragua och Tanzania, går det kanske att konkurrera med ett sådant utbildnings-

system men knappast när motståndarna är Frankrike, Tyskland och Storbritannien.

Det underliga med debatten om den nya gymnasieskolan är vilka som blivit Göran Perssons allierade. Både SAF och centern tycks ställa upp på idéerna, om än med vissa anmärkningar i marginalen. Vad t ex småföretagare med centersympatier kommer att dra för slutsatser av detta skall bli intressant att se. Borde det inte vara dags för socialdemokraterna att få driva sin skolpolitik själva nu — utan stöd från näringslivet och borgerliga partier?

100 år i takt och otakt med tiden

Den svenska politikens institutioner är inne i en omvandlingsperiod. Nya partier når in i riksdagen, traditionen av ingenjörskonst och kompromissande från trettioalet står inför sitt slut. De nya tankemönster som skall ersätta socialismen som motpol till liberalism och liberalkonservatism kan ännu ej urskiljas.

Den konservativa studentföreningen Heimdal bildades 1891 och är således äldre än det partipolitiska mönstret. Kanske är det så att den också kommer att överleva det, förmodar Stig-Björn Ljunggren i en av artiklarna i föreningens jubileumsskrift, ty föreningen visar knappast allvarligare tecken på hädanfärd när den i vår firar jubiléet bl a genom att bjuda in den tysk-österrikiske politikern Otto von Habsburg för att tala om ett Europa med öppna gränser.

En viktig orsak till överlevnadsförmå-

gan är platsen: föreningen finns vid Uppsala universitet, vilket genom åren säkrat en vitaliserande otakt med rikspolitiska strömningar. Så bröt föreningen tidigt med det SNU som skulle bli högerradikalt, under ett trettiotal då den totalitära staten, brun eller röd, ofta ansågs vara det moderna samhällets framtida form. Så blev föreningen en av motståndspunkterna när MBS-vågen drog över borgerlig politik. En tidigare ordförande, Mats Ödman, karaktäriserade en gång föreningens roll som det politiska släpkanarets, men konstaterade också att utan ett sådant blir ballongen helt ostyrbar och rov för politikens kastvindar.

En annan viktig konsekvens av att vara studentförening är den, att de flesta aktiva tänker sig andra banor än just politikens – diskussionen har därmed blivit friare och närts av begåvningar som ägnat sig åt många skilda discipliner. I styrelselistan kan man räkna in namn som de blivande biskoparna Einar Billing, John Cullberg och Bo Giertz, akademiker som Elias Wessén, H S Nyberg, Eli Heckscher, tidningsmän och redaktörer som Axel Johansson (Koftan) och Leif Carlsson och ämbetsmän som Olof Rydbeck. Det innebär nu inte att de ordförande som verkligen ägnat sig åt politik, som Jarl Hjalmarson, Gunnar Heckscher eller Håkan Winberg, haft mindre betydelse.

Roligt är att se funktionen som drivbädd åt Svensk Tidskrift: Eli Heckscher var visserligen inte aktiv särskilt länge, men Gösta Bagge var det desto mer, och Erik Anners satt i föreningens styrelse under 11 år. Redaktionsmedlemmen Bo Hugemark blev hedersledamot i år.

Det jubileum som teologistudenten och föreningsordföranden Henrik Tore-

mark nu ansvarar för går i Europas tecken. Lördagen den 23 februari kom Otto von Habsburg, bl a för att utfrågas av Europarådspresidenten Anders Björck, universitetets rektor Stig Strömholm och bibelöversättaren Harald Riesenfeld (preses i Heimdals seniorskolegium). Bland gästerna märktes studenter från Ungern, Grekland och Estland. Atmosfären i den politiska studentklubben på S:t Larsgatan i Uppsala må då och då vara tjock av cigarrök, men synranden ligger ändå åtskilligt längre bort än i de flesta andra politiska sällskap.

Fredspriset till Saddam Hussein?

Många satte säkert kaffet i vrångstrupen när de läste i tidningarna att Erik Åsbrink blivit utsedd till "Årets aktiefrämjare". Hur kan denne socialist, som bara några dagar tidigare lagt fram förslaget att omvandla AP-fonderna till löntagarfonder bli aktiefrämjare?

Tre dagar innan priset offentliggjordes skrev Sven-Ivan Sundqvist i DN att Erik Åsbrinks förslag till omvandling av AP-fonderna, med rätt att köpa aktier för 100-tals miljarder, riskerar att utplåna det personliga aktieägandet. Kan denne man bli aktiefrämjare? I vart fall inte de enskilda människornas aktiefrämjare, men väl socialisternas. Följdriktigt gav också Erik Åsbrink priset på 25 000 kronor till socialdemokraternas kampfond, för att kunna vinna valet i höst och därigenom införa de redan så beryktade jättefonderna.

Jury, som utsett Erik Åsbrink, söker skydda sig genom att understryka att utmärkelsen "inte utgör ett gillande av Åsbrinks övriga insatser i den ekonomiska politiken". Men det betyder att en person som Saddam Hussein skulle ha kunnat fått en utmärkelse, kanske Nobels Fredspris?

Den gode Saddam Hussein har ju accepterat fred mellan Irak och Iran, och dessutom på fiendens villkor. Vilken fredsinsats! Sedan skulle man kunna skri-

va i motiveringen att "Givetvis har övriga militära insatser undantagits".

De ansvariga i juryn för årets aktiefrämjare, Aktiespararnas Lars-Erik Forsgårdh, Aktiefrämjandets Björn Karlin och Veckans Affärers Christer Petersson, borde ta sig en ordentlig funderare över vad de gjort. Inte bara försöka försvara ett oförsvarbart beslut.

Att Åsbrink blivit rädd och nu inte tar emot priset förändrar inget.